

SZÉKELYEK

Magyar írók novellái a Székelyföldről,
a székely emberről

MIKSZÁTH KÁLMÁN

A Boér-legenda Gyergyón

Valószínű (sőt majdnem bizonyos), hogy valamikor fiatalember volt Boér Antal is, sőt még gyerek is volt, vagy éppen a században vagy az előtte valóban. No, de most már felnőtt ember, már a hatodik országgyűlésnek (innen visszafelé a hatodiknak) ő volt a legöregebb embere, a megnyitáskor korelnőke s azóta is mindig korelnő, sőt (ellenkezőleg Péchy Tamással) egyre biztosabbnak érezheti magát ebben az állásban.

A hatodik országgyűlés! Mikor volt már az? A hatodik generáció előttünk! Ki látta már azt? Az uramöcsémék, akik mint korjegyzők környezték, a legfiatalabbak vagy aggastyánok már, vagy oda-künn fekszenek a temetőben, szép fehér abroszszal betakarva télen, zöld selyempaplannal betakarva nyáron.

Hogy lett, mi módon lett ilyen öreggé a képviselő úr, érdemes volna tőle megtanulni s ha tudnám, elmondanám, de hogy miképpen lett képviselő az öreg úr, azt is érdemes meghallgatni, s azt én el is tudom mondani.

A hatvanas évek legvégén (ebben a században), Kincses Kolozsváron lakott Boér bácsi s meglátván egyszer egy szokmányos székely fuvarost, nyájas hangon kérdi:

– Hova való kee?

– Gyergyóba, instálom.

– No, akkor éppen eltaláltam. Mondja meg kee a gyergyóiaknak, hogy tisztelteti őket az öreg Boér Antal, aki éjjel-nappal azon gondolkozik, hogy kellene Gyergyót talpra állítani.

Vagy elmondta az üzenetet a fuvaros vagy nem, az ő lelke rajta, ha el nem mondta. Boérnak mindegy volt, másnap a reggeli sétájánál megint talált a piacon gyergyói embereket.

– Hej, mondják meg otthon a gyergyóiaknak, hogy van itt Kolozsváron egy hű emberük, az öreg Boér Antal, aki, ha térdig koptatja is lábát, nem nyugszik, míg Gyergyóból nem csinál valamit.

S így ment ez nap nap után, hetekig, havakig, egész esztendőig. Minden gyergyói székelyt megállított az úton, mindeniktől megüzente:

– Tiszteli a gyergyói népet öreg Boér Antal. Ébren, alva csak órájuk gondol öreg Boér Antal. Nem pihen, nem nyugszik, míg úrrá nem teszi a gyergyói népet.

Szivárgott át az üzenet a csendes Gyergyóba. Az egyik is hozta, a másik is hozta. Hol itt gyúlt ki, hol ott s ment, vándorolt, mint a bolygó fény. Egyik megtoldotta, a másik általgúrta s szállt-szállt fülből fülbe, hogy él Kolozsvárott egy öreg ember, bi-

zonyos Boér Antal nevű, Gyergyó jótevője, aki pártfogásába vette a szegény székelyeket s nagy fényre emeli a tartományt. Áldja meg az Isten jártában-keltében.

Ez látta, az látta, Farkas Mihály uram beszélt veled, Bory Mihállyal kezét fogott (s azóta minden arannyá válik a kezében). Látta Dénes Péter, látta Köllő József és még nagyon sokan.

Legendák támadtak róla. Fonókban orsók pergése mellett, künn a pásztortüzeknél regéltek a csodálatos kolozsvári emberről, aki Gyergyót naggyá teszi.

Így néz ki, úgy néz ki. Hosszú szakálla van, nagy, hatalmas ember, mint a mesés Toldy, aki fákat tép ki könnyedén az egyik kezével.

Nem igaz, nincsen hosszú szakálla, alacsony, zömök ember inkább, csak a szemében ragyog valami csodálatos fény.

Mind, mind több köd vette körül az alakját. S egyre nőtt, nagyobb lett.

– Majd meglássák kendtek, hogy egyszer csak el fog jönni.

S azontúl várni kezdték...

...Ekkor jön, akkor jön! Hófehér paripán, aranyos ruhában.

S ha valami baj volt, ha felhő tornyosult Gyergyó felett, azzal vigasztalta magát a székelység:

– No semmi, él még az öreg Boér!

Ki légyen, mi légyen, fürkészve kutatták, hogy emelte ki Gyergyót fénylő úri polcra, a fantázia köpűjéből ezer aranyos szárnyú méh rajzott ki.

Hát úgy van az, hogy egy barlangban roppant kincseket talált őkelme s a szellem, aki a karbunkulus kövekkel töltött hordón ült vala, így szólott:

– Vedd át, Boér Antal, de a felét oszd szét a gyergyóiak közt!

Nem így van! Másképp van! Ne fecsegenek kendtek előre. Minden kitudódik, ha egyszer, talán már nemsokára, ide toppan Boér Antal.

S lőn, hogy a harmadik esztendő végével egyszer csak azt a hírt kezdték hordogatni a kolozsvári fuvarosok Gyergyóba:

– Tisztelteti Gyergyót öreg Boér Antal és hogy ő jön el majd ide követnek. Hogy valaki másnak oda ne ígérjék.

– No, csak az kellene!

Új fuvarosok új hírrel jövének:

– A következő héten itt lesz Boér Antal.

– No, az Isten hozza!

Néhány nap múlva Kocsy Pál kiáltotta el keresztülmenet a falvakon:

– Holnap útnak indul öreg Boér Antal. Holnapután itt lesz.

Hej, megmozdult erre minden élő lélek.

– Talpra most, székelység! Most mutassuk már meg, hogy fogadja Gyergyó az ő jótevőjét! Öltözzetek fehér ruhába, leányok! Üljetek szaporán nyeregbe, legények!

Így jött be Boér Antal Gyergyóba, ahol nem volt se ismerőse, se nexusa s meglett 1872-ben képviselő oly lelkesedéssel, hogy Rothschild se bírt volna összehozni ellenébe tíz vokсот.

Ha a székelynek két esze van, három van Boérnak. S három ember eszéhez három ember kora illő, méltányos járandóság.